

Stručný obsah

ČÁST 1

Úvod a základní pojmy	1
1 Definice a znaky aplikované behaviorální analýzy	2
2 Základní pojmy	26

ČÁST 2

Výběr, definování a měření chování	49
3 Výběr a definování cílového chování	50
4 Měření chování	74
5 Jak posuzovat a zvyšovat kvalitu behaviorálního měření	102

ČÁST 3

Vyhodnocování a analýza behaviorálních změn	125
6 Konstrukce a interpretace grafického zobrazení behaviorálních dat	126
7 Analýza změny chování: základní předpoklady a strategie	158
8 Reverzní a alternující design	176
9 Design s několikerou výchozí fází a s měnícím se kritériem	200
10 Plánování a vyhodnocování výzkumu v aplikované behaviorální analýze	226

ČÁST 4

Posilování	257
11 Pozitivní posilování	258
12 Negativní posilování	294
13 Režimy posilování	308

ČÁST 5

Trestání	329
14 Pozitivní trestání	330
15 Negativní trestání	356

ČÁST 6

Antecedentní proměnné	371
16 Motivující operace	372
17 Kontrola stimulem	390

ČÁST 7

Rozvoj nového chování	407
18 Imitace	408
19 Tvarování	416
20 Řetězení	430

ČÁST 8

Snižování výskytu chování	449
21 Vyhasínání	450
22 Diferencované posilování	462
23 Antecedentní intervence	478

ČÁST 9

Funkční analýza	491
24 Funkční hodnocení chování	492

ČÁST 10

Verbální chování	517
25 Verbální chování	518

ČÁST 11

Vybrané postupy modifikace chování	541
26 Behaviorální smlouvy, žetonový systém a skupinové posilování	542
27 Sebeřízení	566

ČÁST 12

Podpora generalizace změny chování	605
28 Generalizace a udržení chování	606

ČÁST 13

Etické aspekty	649
29 Etické aspekty pro behaviorální analytiky	650

Obsah

ČÁST 1

Úvod a základní pojmy 1

1 Definice a znaky aplikované behaviorální analýzy 2

Některé základní znaky vědy a její definice 3

Stručné dějiny behaviorální analýzy 7

Určující znaky aplikované behaviorální analýzy 16

Definice aplikované behaviorální analýzy 20

Shrnutí 23

2 Základní pojmy 26

Chování 27

Prostředí 29

Respondentní chování 31

Operantní chování 32

Poznávání složitosti lidského chování 44

Shrnutí 47

ČÁST 2

Výběr, definování a měření chování 49

3 Výběr a definování cílového chování 50

Úloha hodnocení chování v aplikované behaviorální analýze 51

Metody hodnocení chování používané behaviorálními analytiky 52

Posuzování sociální významnosti potenciálního cílového chování 58

Určování priority cílových projevů chování 64

Definování cílového chování 67

Stanovení kritérií pro modifikaci chování 71

Shrnutí 71

4 Měření chování 74

Definice a funkce měření v aplikované behaviorální analýze 75

Měřitelné znaky chování 77

Metody měření chování 89

Měření chování na základě výsledků činnosti 96

Měření chování s využitím digitálních technologií 99

Shrnutí 100

5 Jak posuzovat a zvyšovat kvalitu 102

behaviorálního měření

Ukazatele věrohodného měření 103

Faktory ohrožující validitu měření 104

Faktory ohrožující přesnost a spolehlivost měření 107

Hodnocení přesnosti a spolehlivosti měření 110

Hodnocení kvality měření na základě shody mezi pozorovateli 112

Shrnutí 121

ČÁST 3

Vyhodnocování a analýza behaviorálních změn 125

6 Konstrukce a interpretace grafického zobrazení behaviorálních dat 126

Účel a výhody grafického zobrazování behaviorálních dat 128

Typy grafů v aplikované behaviorální analýze 128

Konstrukce spojnicových (čárových) grafů 144

Interpretace graficky zobrazených behaviorálních dat 149

Shrnutí 155

7 Analýza změny chování: základní předpoklady a strategie 158

Koncepty a přístupy analýzy chování 159

Prvky experimentů prováděných v aplikované behaviorální analýze 162

Strategie stabilní úrovně odpovědi a logika výchozích hodnot 166

Shrnutí 173

8 Reverzní a alternující design 176

Reverzní design 177

Alternující design 187

Shrnutí 197

9 Design s několikerou výchozí fází a s měnícím se kritériem 200

Design s několikerou výchozí fází 201

Design s měnícím se kritériem 218

Shrnutí 222

10 Plánování a vyhodnocování výzkumu v aplikované behaviorální analýze	226
Důležitost individuálního subjektu v behaviorálním výzkumu	227
Důležitost flexibility v experimentálním designu	230
Vnitřní validita: zohledňování potenciálních zdrojů zkreslení v experimentálním designu	232
Sociální validita: hodnocení aplikované hodnoty behaviorálních změn a intervencí použitých k jejich dosažení	238
Vnější validita: opakování experimentů ke zjištění zobecnitelnosti výzkumných závěrů	245
Hodnocení výzkumu v aplikované behaviorální analýze	249
Shrnutí	254

Č Á S T 4

Posilování 257

11 Pozitivní posilování	258
Definice a charakter pozitivního posilování	260
Klasifikace posílení	271
Identifikace potenciálních posílení	276
Kontrolní zkoušky pozitivního posilování	285
Jak provádět posilování efektivně	287
Shrnutí	291
12 Negativní posilování	294
<i>Brian A. Iwata a Richard G. Smith</i>	
Definice negativního posilování	295
Uniknutí a zabránění stimulaci	297
Rysy negativního posilování	298
Negativní posilování v praxi	300
Etické otázky spojené s používáním negativního posilování	305
Shrnutí	305
13 Režimy posilování	308
Občasné posilování	309
Základní režimy občasného posilování	310
Občasné posilování se snižující se frekvencí	317
Varianty základních režimů občasného posilování	317
Kombinované posilovací režimy	320
Možnosti používání posilovacích režimů v přirozeném prostředí	324
Shrnutí	326

Trestání 329

14 Pozitivní trestání	330
Definice a charakter trestání	331
Příklady intervencí založených na pozitivním trestání	341
Jak aplikovat trestání efektivně	346
Etické otázky spojené s používáním trestání	350
Pohled do budoucnosti	352
Shrnutí	354
15 Negativní trestání	356
Definice time-outu	357
Způsoby provádění time-outu	357
Jak používat time-out efektivně	360
Definice odebrání posílení	363
Metody odebrání posílení	366
Jak používat odebrání posílení efektivně	367
Na co dát při odebrání posílení pozor	369
Shrnutí	370

Č Á S T 6

Antecedentní proměnné 371

16 Motivující operace	372
<i>Jack Michael</i>	
Definice a charakteristika motivujících operací	373
Zásadní rozdíl: motivační vs. diskriminační vztahy	375
Nepodmíněné motivující operace (UMO)	376
Podmíněné motivující operace (CMO)	382
Obecné implikace motivujících operací pro ABA	387
Shrnutí	387
17 Kontrola stimulem	390
Antecedentní stimuly	391
Generalizace stimulů	392
Vytváření kontroly stimulem	393
Odvození ekvivalence stimulů	395
Faktory ovlivňující vytváření kontroly stimulem	398
Používání promptů k vytváření kontroly stimulem	399
Přenesení kontroly odpovědi	400
Shrnutí	405

Rozvoj nového chování 407

18 Imitace 408

- Definice imitace 409
- Nácvik imitace 411
- Zásady pro výuku imitace 413
- Shrnutí 414

19 Tvarování 416

- Definice pojmu tvarování 417
- Tvarování v rámci topografií odpovědi a napříč jimi 420
- Zvyšování účinnosti tvarování 421
- Tvarování chování s využitím klikru 422
- Doporučení pro začlenění tvarování do intervence 422
- Nové možnosti využití tvarování 426
- Shrnutí 428

20 Řetězení 430

- Definice pojmu řetězec chování 431
- Proč využívat řetězení 432
- Analýza úkolu 433
- Metody řetězení chování 438
- Přerušování a ukončení řetězce chování 443
- Faktory ovlivňující provedení řetězce chování 446
- Shrnutí 447

Snižování výskytu chování 449

21 Vyhasínání 450

- Definice vyhasínání 451
- Metody vyhasínání 452
- Účinky vyhasínání 454
- Proměnné ovlivňující rezistenci vůči vyhasínání 456
- Jak provádět vyhasínání efektivně 458
- Shrnutí 461

22 Diferencované posilování 462

- Základní charakteristika diferencovaného posilování 463
- Diferencované posilování neslučitelného a alternativního chování 463
- Diferencované posilování jiného chování 467
- Diferencované posilování nízké frekvence odpovědí (DRL) 473
- Shrnutí 476

23 Antecedentní intervence 478

- Definování antecedentních intervencí 479
- Posilování nezávislé na chování (NCR) 481
- Sled úkolů s vysokou pravděpodobností splnění 484
- Výuka funkční komunikace (FCT) 487
- Shrnutí 489

Funkční analýza 491

24 Funkční hodnocení chování 492

- Nancy A. Neef a Stephanie M. Peterson*
- Funkce chování 493
- Úloha funkčního hodnocení chování při modifikaci a prevenci chování 494
- Přehled metod funkčního hodnocení chování 495
- Postup při funkčním hodnocení chování 504
- Příklady případových studií pro ilustraci průběhu FBA 507
- Shrnutí 515

Verbální chování 517

25 Verbální chování 518

- Mark L. Sundberg*
- Verbální chování a vlastnosti jazyka 519
- Vývoj verbálního chování 520
- Definice verbálního chování 520
- Základní verbální operanty 521
- Role posluchače 525
- Určení verbálních operantů 525
- Analýza komplexního verbálního chování 526
- Kontrola několika proměnnými 530
- Autoklitické operanty 531
- Uplatnění verbálního chování 532
- Shrnutí 538

Vybrané postupy modifikace chování 541

26 Behaviorální smlouvy, žetonový systém a skupinové posilování 542

- Behaviorální smlouvy 543
- Žetonový systém 550
- Skupinové posilování 558
- Shrnutí 565

27 Sebeřízení	566
„Já“ ovládá chování	567
Využití, výhody a přínosy sebeřízení	570
Strategie sebeřízení založené na antecedentních stimulech	578
Sebemonitorování	582
Sebeřízené následky	590
Další taktiky sebeřízení	595
Návrhy pro vedení efektivního programu sebeřízení	598
Chování mění chování	600
Shrnutí	602

ČÁST 12

Podpora generalizace změny chování	605
28 Generalizace a udržení chování	606
Generalizace chování: definice a klíčové pojmy	607
Plánování generalizace chování	615
Strategie a metody generalizace chování	617
Ukončení úspěšného intervenčního programu a přechod na přirozené podmínky	640
Hlavní principy, jimiž se při podpoře generalizace chování řídit	641
Shrnutí	645

Etické aspekty 649

29 Etické aspekty pro behaviorální analytiku 650

<i>Jose A. Martinez-Diaz, Thomas R. Freeman, Matthew Normand a Timothy E. Herron</i>	
Co je etika a proč je důležitá?	652
Standardy odborné praxe pro behaviorální analytiku	654
Zajištění odborné způsobilosti	657
Etické problémy při poskytování služeb klientům	661
Podpora zájmů klienta	667
Závěr	670
Shrnutí	671

Slovník pojmů 673

Literatura 695

Jmenný rejstřík 739

Věcný rejstřík 748